

Risicoinventarisatie en weerstandsvermogen

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan of de Gemeente Steenberghe voldoende financiële buffers heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De paragraaf bevat de volgende informatie:

- Wat is risicomanagement en hoe werkt het?
- Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen van 2017?
- Wat zijn de belangrijkste risico's en welke maatregelen hebben we daar voor getroffen?
- Wat is het benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen en op welke ratio komen we uit?
- Hoe staan we er voor bij de (wettelijk verplichte) financiële kengetallen?

Op 9 november is het nieuwe beleidskader Weerstandsvermogen en Risicobeheersing vastgesteld door de raad. In dit beleidskader zijn de volgende doelstellingen opgenomen voor de komende jaren:

- Meer informatie verstrekken in de paragrafen bij begroting en jaarstukken, vooral aard en omvang van de risico's en de beheersmaatregelen.
- De raad actiever betrekken bij de risicobeheersing door jaarlijks het onderwerp te agenderen in het audit committee.
- Risico's meer inzetten als tool voor het management.
- Meer terugkijken en leren van het effect van de beheersmaatregelen.

Wat is risicomanagement en hoe werkt het?

Risicomanagement is het samenspel van activiteiten die de nadelige gevolgen van risico's zoveel mogelijk binnen de grenzen te houden. De raad bepaalt daarbij de grenzen en de spelregels. Deze liggen vast in het beleidskader. Bij de begroting en de jaarstukken worden de risico's opnieuw bekeken en waar nodig doen we aanpassingen. In het proces van risicobeheersing doorlopen we steeds de volgende stappen: identificeren, analyseren, beoordelen, maatregelen ontwerpen en implementeren en als laatste evalueren en rapporteren.

Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

De laatste keer dat we de risico's hebben bekeken was bij de begroting 2018 (najaar 2017). In de tussentijd zijn er een aantal ontwikkelingen gezien die invloed hebben op onze risico's. In het sociaal domein zien we, vooral bij de Jeugdwet, een steeds groter beroep op de voorzieningen. Verder hebben we te maken met prijsstijgingen waar we niet aan ontkomen, bijvoorbeeld bij het inzamelen en verwerken van de afvalstoffen. Verder zien we een steeds groter risico bij onze eigen organisatie. Kunnen we voldoende gekwalificeerde mensen blijven boeien en binden aan Steenberghe?

Wat zijn de belangrijkste risico's

Vanuit het risicomanagement systeem zijn alle voorzien van een bedrag. Hierbij zijn we voor alle risico's uitgegaan van de situatie per eind maart 2018. De berekeningswijze is conform de spelregels in het beleidskader. Hieruit komt de volgende top 7 naar voren. Achter het risico wordt aangegeven voor welk percentage deze meewegen in het totale van alle risico's opgesteld (het risicoprofiel). In de kolom beheersmaatregelen is opgenomen welke maatregelen in 2017 zijn getroffen om het risico te beperken.

Omschrijving Risico	Aandeel in %	Voorgenomen beheersmaatregelen
Sociaal domein	28%	Invoeren van het systeem Zorgned om beter en sneller informatie te krijgen over doorloop van het proces en budgetuitputting.
- Open eind regelingen		Vorbereidingen getroffen voor het project verbeteren bedrijfsvoering sociaal domein, gebruik van data en vergelijkingscijfers zodat we meer aan de voorkant komen, scenario's doorrekenen e.d. Verder is de BackOffice versterkt.
- Problematiek bij zorgaanbieders		
- Toenemende vergrijzing		
- Dure maatwerkvoorzieningen Jeugd		

Omschrijving Risico	Aandeel in %	Voorgenomen beheersmaatregelen
- Lagere eigen bijdragen		
Aansprakelijkheidstelling voor door de gemeente gegarandeerde geldleningen	13%	Beoordelen en analyseren financiële documenten van belangrijkste instellingen waarvoor we garant staan.
Door financiële problemen bij instellingen is het risico aanwezig dat de gemeente wordt aangesproken op de garantstelling		
Lagere Algemene uitkering gemeentefonds	9%	Opbouwen van een eenduidige registratie met eenmalig vastleggen en meervoudig gebruik.
- Wijziging in verdeelsystematiek - Parameters wijken af van de inschattingen		
Informatiebeveiliging: privacy en wet datalekken	8%	Er is geïnvesteerd op het verhogen van het bewustzijn in de hele organisatie, ook college en raad. Verder zijn er voorbereidingen getroffen voor de werving van twee functionarissen (informatiebeveiliging en privacy).
- Mogelijke boetes bij niet voldoen aan privacywetgeving - Datalekken - Imago		
Afvalstoffenheffing	8%	Analyse en schetsen scenario's van toekomstige kostenontwikkeling afval en afvalstromen. Communicatie en aantrekken van afvalcoaches.
Op acceptabel niveau houden tarief voor de korte en lange termijn		
Verbonden partijen	6%	In regionaal verband uitoefenen van toezicht door:
- Mogelijke tekorten bij verbonden partijen		- Bijwonen vergaderingen - Beoordelen financiële documenten - Signalen in media en netwerk signaleren en oppakken.

Ten opzichte van de vorige risicoprofiel zien we een sterke toename van het risico in het sociaal domein. Dat wordt met name veroorzaakt door de problematiek bij de uitgaven voor Jeugd. Momenteel wordt er grondig onderzoek gedaan naar de oorzaken. Op basis daarvan wordt gekeken welke maatregelen er genomen kunnen worden. Los daarvan wordt nu al ingezet op het verbeteren van de financiële sturing door veel dichter op de bal te spelen (verplichtingen in beeld brengen, maandelijks budgetgesprekken, optimaliseren informatievoorziening).

Overige risico's

De kern van de informatie over de risico's richt zich op de belangrijkste risico's zoals hierboven geschetst. Dit neemt niet weg dat er geen aandacht is voor de overige risico's. In lijn met het nieuwe beleidskader wordt het volledige risicoprofiel gedeeld met het audit comité en wordt toegelicht in de eerstvolgende vergadering.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In het nieuwe beleidskader is besloten uitsluitend de Algemene Reserve in te zetten voor de weerstandscapaciteit. De Algemene Reserve (inclusief de afzonderlijke risicoreserve) bedraagt op 31-12-2017 € 12,6 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt niet meer bij de weerstandscapaciteit geteld. Dat schrijft het nieuwe beleidskader voor. Wel maken we dit bedrag inzichtelijk. De belastingcapaciteit bedraagt € 349.000,-.